

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาเรื่อง “ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสมุทรสาคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานทางอาชีพ การได้รับความช่วยเหลือและอุดหนุน ตลอดจนความต้องการของสมาชิกในการขอรับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ จากสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสมุทรสาคร

การศึกษานี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีศึกษาจากเอกสารและการศึกษาวิจัยภาคสนาม กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสมุทรสาครจำนวน 7 สหกรณ์ โดยใช้ระบบการสุ่มตัวอย่างจากประชากรจำนวน 4,202 คน เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 316 คน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความสัมพันธ์ด้วยสถิติไคสแควร์ การทดสอบค่าทีและค่าเอฟ เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร โดยเสนอผลการศึกษาในรูปแบบคำบรรยายประกอบตาราง และการวิเคราะห์ซึ่งผลการศึกษารูปได้ ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีทั้งสิ้น 316 คน ผลการศึกษพบว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสมุทรสาคร ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.8 เป็นเพศชาย อยู่ในกลุ่มอายุระหว่าง 41-45 ปี และร้อยละ 24.4 สมรสแล้ว การศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 55.4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากร้อยละ 32.9 มีรายได้ 9,001-12,000 บาท/เดือน ในส่วนรายได้ของครอบครัวร้อยละ 24.7 มีรายได้ 20,001-25,000 บาท/เดือน มีที่ดินทำกิน 6-10 ไร่ ร้อยละ 20.9 และ ร้อยละ 37.7 มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง กลุ่มตัวอย่างมีสมาชิกในครัวเรือน 1 คน ร้อยละ 33.9 และร้อยละ 38.9 มีจำนวนแรงงานภาคการเกษตร 2 คน แรงงานที่ใช้ภาคการเกษตร ร้อยละ 61.7 ใช้แรงงานจาก

ครอบครัวจากผลการศึกษาพบว่าสมาชิกมีการศึกษาดำ มีรายได้สุทธิคงเหลือในรอบปีต่อรายต่ำกว่ามาตรฐานการครองชีพ

2. ข้อมูลลักษณะพื้นฐานทางอาชีพของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสมุทรสาคร

ผลการศึกษาข้อมูลลักษณะพื้นฐานทางอาชีพของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสมุทรสาครพบว่าอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ร้อยละ 31.6 ประกอบอาชีพทำสวนผลไม้ รองลงมา คือ การเลี้ยงปลา เลี้ยงกุ้ง เหตุผลที่เลือกประกอบอาชีพทางการเกษตร ร้อยละ 82.3 เป็นอาชีพของครอบครัว แหล่งความรู้ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 55.1 ได้ความรู้จากการถ่ายทอดของครอบครัว แหล่งทุนส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.2 กู้จากสหกรณ์ จำนวนหนี้สิน ร้อยละ 23.3 มีจำนวนหนี้สิน 190,001 บาท ขึ้นไป การใช้ประโยชน์จากหนี้สินที่กู้พบว่า ร้อยละ 96.2 ใช้ไปในการลงทุนทำการเกษตร ในการชำระหนี้ ผู้ที่มีหนี้สิน ร้อยละ 36.4 ชำระหนี้สินเมื่อครบกำหนด ส่วนระยะเวลาผ่อนชำระ ร้อยละ 47.0 มีระยะเวลาผ่อนชำระหนี้ 1 ปี ในส่วนสาเหตุที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ส่วนมากให้คำตอบว่าราคาผลผลิตตกต่ำ ร้อยละ 36.7 ผู้ที่มีหนี้สิน ร้อยละ 50.5 ชำระหนี้ในอัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 8 ในการออมเงิน/ทรัพย์สิน ร้อยละ 81.6 ตอบว่ามีการออมเงิน/ทรัพย์สิน ส่วนวิธีการออมที่สำคัญ ๆ ร้อยละ 58.2 ใช้วิธีฝากธนาคารและในการประกอบอาชีพเสริมอื่น ส่วนใหญ่ร้อยละ 67.7 ไม่มีอาชีพเสริม จากผลการศึกษาพบว่าสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรเชิงเดี่ยว ไม่มีอาชีพรองทำให้มีรายได้ทางเดียว หากประสบกับภัยธรรมชาติและกลไกตลาด จะทำให้ไม่เกิดสภาพคล่องทางการเงินในครอบครัว

3. การได้รับความช่วยเหลือและอุดหนุนจากสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสมุทรสาคร

การศึกษาการได้รับความช่วยเหลือและอุดหนุนจากสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสมุทรสาคร ผู้ศึกษาได้กำหนดตัวชี้วัดไว้ 3 ประเด็น ได้แก่ ด้านเงินทุน ด้านวางแผนการผลิต และด้านการตลาด

ด้านเงินทุน จากผลการศึกษาถึงการได้รับความช่วยเหลือและอุดหนุนจากสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสมุทรสาครจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.2 ได้รับเงินกู้ ดอกเบี้ยต่ำ และร้อยละ 5.7 ได้รับเงินกู้ปลอดดอกเบี้ย เมื่อพิจารณาระดับการได้รับความช่วยเหลือและอุดหนุน ด้านเงินทุนพบว่าได้รับการช่วยเหลือในด้านอัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับมาก

ด้านการวางแผนการผลิต จากผลการศึกษาถึงการได้รับความช่วยเหลือและอุดหนุนจากสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสมุทรสาครจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่าได้รับความช่วยเหลือเตรียมพื้นที่เพาะปลูก ร้อยละ 36.4 ได้รับคำแนะนำในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ร้อยละ 48.7 ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการผลิต ร้อยละ 32.9 ได้รับความช่วยเหลือและอุดหนุนปัจจัยการผลิต ร้อยละ 37.0 และได้รับความช่วยเหลือในการกำหนดราคา ร้อยละ 19.9 เมื่อพิจารณาระดับการได้รับความช่วยเหลือและอุดหนุนด้านการวางแผนการผลิตพบว่าได้รับการช่วยเหลือระดับปานกลาง

ด้านการตลาด จากผลการศึกษาถึงการได้รับความช่วยเหลือและอุดหนุนจากสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสมุทรสาครจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่าได้รับความช่วยเหลือในการจัดหาตลาด ร้อยละ 45.3 ช่องทางจำหน่ายสินค้าเกษตรกร ร้อยละ 50.9 ได้รับความช่วยเหลือในการประชาสัมพันธ์สินค้าเกษตร ร้อยละ 28.2 ได้รับความช่วยเหลือในการพุงราคา ร้อยละ 25.9 เมื่อพิจารณาระดับการได้รับความช่วยเหลือและอุดหนุน ด้านการตลาดพบว่า ได้รับการช่วยเหลือระดับปานกลาง

สรุปการได้รับความช่วยเหลือและอุดหนุนจากสหกรณ์การเกษตรโดยรวมพบว่าได้รับการช่วยเหลือ ระดับน้อยร้อยละ 51.6 ได้รับการช่วยเหลือระดับมาก ร้อยละ 48.4 จากผลการศึกษาในภาพรวมสมาชิกประสบกับภาวะราคาผลผลิตตกต่ำ มีความต้องการให้สหกรณ์การเกษตรช่วยเหลือปัจจัยในการผลิต เพื่อลดต้นทุนให้มากกว่าที่ผ่านมา

4. ความต้องการของสมาชิกสหกรณ์ในการขอรับการสนับสนุนจากสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสมุทรสาคร

การศึกษาความต้องการของสมาชิกสหกรณ์ในการขอรับการสนับสนุนจากสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสมุทรสาคร ผู้ศึกษาได้กำหนดตัวชี้วัดไว้ 4 ประเด็น ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านปัจจัยการผลิต ด้านที่ดินทำกิน และด้านสวัสดิการ

ความต้องการของสมาชิกสหกรณ์ในการขอรับการสนับสนุน ด้านความรู้จากผลการศึกษาถึงความต้องการของสมาชิกสหกรณ์ ด้านความรู้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความต้องการระดับมากที่สุด คือความต้องการเรื่องการตลาด ร้อยละ 48.1 วิธีการบำรุงรักษา ร้อยละ 41.1 และการจัดหาพันธุ์กุ้ง/พันธุ์ปลา ร้อยละ 27.2 กลุ่มตัวอย่างส่วนมากตอบว่ามีความต้องการระดับมาก ในความต้องการเรื่อง การรวมกลุ่ม ร้อยละ 52.8 และกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความ

ต้องการระดับ ปานกลาง ความต้องการในการส่งเสริมอุตสาหกรรมครัวเรือน ร้อยละ 48.1 เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย พบว่าความต้องการโดยรวมมีค่าเฉลี่ยจัดอยู่ระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความต้องการค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือความต้องการเรื่องการตลาด

ความต้องการของสมาชิกสหกรณ์ในการขอรับการสนับสนุน ด้านปัจจัยการผลิตจาก ผลการศึกษาถึงความต้องการของสมาชิกสหกรณ์ ด้านปัจจัยการผลิตพบว่าที่กลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากมีความต้องการระดับมากที่สุด ได้แก่ ความต้องการเงินทุนระดับมากที่สุด ร้อยละ 49.1 และกลุ่มตัวอย่างส่วนมากให้คำตอบว่ามีความต้องการระดับมาก ได้แก่ ความต้องการน้ำมัน เชื้อเพลิง ร้อยละ 33.2 เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย พบว่าความต้องการโดยรวมมีค่าเฉลี่ย จัดอยู่ระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความต้องการค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือความต้องการเรื่องเงินทุน

ความต้องการของสมาชิกสหกรณ์ในการขอรับการสนับสนุน ด้านที่ดินทำกิน จากผล การศึกษาถึงความต้องการของสมาชิกสหกรณ์ ด้านที่ดินทำกิน พบว่าที่กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมี ความต้องการระดับมากที่สุด ได้แก่ การปรับปรุงดิน ระดับมากที่สุด ร้อยละ 48.7 และกลุ่ม ตัวอย่างส่วนมากให้คำตอบว่ามีความต้องการระดับมาก ได้แก่ การอนุรักษ์ทรัพยากรดิน ร้อยละ 54.7 เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่าความต้องการโดยรวมมีค่าเฉลี่ย จัดอยู่ระดับปานกลาง กลุ่ม ตัวอย่างให้ความต้องการค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือความต้องการเรื่องการปรับปรุงดิน

ความต้องการของสมาชิกสหกรณ์ในการขอรับการสนับสนุน ด้านสวัสดิการ จากผล การศึกษาถึงความต้องการของสมาชิกสหกรณ์ ด้านสวัสดิการพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความ ต้องการระดับมากที่สุด ได้แก่ การสร้างระบบประกันความมั่นคงของรายได้ ร้อยละ 47.2 และกลุ่ม ตัวอย่างส่วนมากให้คำตอบว่ามีความต้องการระดับมากอยู่ ได้แก่ ประกันสุขภาพเกษตรกรร้อยละ 50.6 กลุ่มตัวอย่างส่วนมากให้คำตอบว่ามีความต้องการระดับปานกลาง ได้แก่ การจัดตั้งกองทุน เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติร้อยละ 49.1 เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่าความต้องการ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยจัดอยู่ระดับมาก กลุ่มตัวอย่างให้ความต้องการค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การสร้าง ระบบประกันความมั่นคงของรายได้

ผลการศึกษาโดยภาพรวมความต้องการของสมาชิกสหกรณ์ในการขอรับการสนับสนุน โดยรวมมี ความต้องการโดยรวมมีค่าเฉลี่ย จัดอยู่ระดับปานกลาง โดยมีความต้องการด้าน สวัสดิการมากที่สุด รองลงมาเป็นความต้องการด้านความรู้ ด้านปัจจัยการผลิต และด้านที่ทำกิน เห็นได้ว่าสมาชิกสหกรณ์มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์เพียงพอในการประกอบอาชีพ แต่มีความต้องการให้สหกรณ์การเกษตร ให้การสนับสนุนในด้านสวัสดิการเกี่ยวกับสุขภาพเพิ่มขึ้น และปัจจัยการผลิตในรูปสวัสดิการ ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการผลิต

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

ผลการศึกษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสมุทรสาครผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านนโยบาย

- สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสมุทรสาคร ควรส่งเสริมและแนะนำให้สมาชิกสหกรณ์นำหลักการทำเกษตรแบบผสมผสานมา่วมกับการผลิตพืชผลหลัก สืบเนื่องจากประเด็นใหญ่ที่พบจากการศึกษาครั้งนี้เป็นข้อบ่งชี้ว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตร ที่ชำระหนี้ไม่ได้ตามกำหนดเกิดจากสาเหตุราคาผลผลิตตกต่ำจากการประกอบอาชีพหลักเพียงอย่างเดียว
- สหกรณ์การเกษตรควรปรับนโยบายในการให้สินเชื่อและสวัสดิการแก่สมาชิก โดยนำรูปแบบจากประเทศในเอเชียที่ประสบผลสำเร็จมาประยุกต์ใช้
- ดังนั้นรัฐบาลควรเน้นภาคปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบายให้ชัดเจนในการแก้ปัญหาการเพิ่มรายได้เพื่อแก้ไขหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ นอกจากนี้ควรให้การอุดหนุนและจัดหาปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช และวัสดุอุปกรณ์ในการเกษตร และควรกำหนดเขตพื้นที่ในการเพาะปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ เพื่อขจัดปัญหาราคาผลผลิตการเกษตรตกต่ำอย่างเป็นรูปธรรม

2. ด้านการบริหาร

- สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสมุทรสาคร ควรทำหน้าที่ประสานงานกันในการแก้ไขปัญหาการถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง โดยการรวบรวมผลผลิตและเชื่อมโยงกับภาคีต่าง ๆ ในการจำหน่ายผลผลิต และควรจัดให้มีการนำอาชีพเสริมรายได้ให้กับสมาชิกสหกรณ์และบุคคลในครอบครัวสมาชิก

3. ด้านความรู้

- สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสมุทรสาคร ควรประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความรู้ในด้านการผลิตเพื่อลดต้นทุนตามหลักวิชาการตลอดจนแนะนำและหาช่องทางใน

ด้านการตลาด การฝึกอบรมความรู้สมัยใหม่ และการพัฒนาอาชีพเสริมอย่างจริงจัง และควรจัดอบรมให้ความรู้สมาชิกในด้านหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ ตลอดจนหน้าที่และสิทธิของสมาชิก และแนะนำให้ความรู้ในการรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่างๆ ให้สมาชิกมีความเข้าใจและให้ความร่วมมือกับสหกรณ์มากยิ่งขึ้น รวมทั้งจัดให้มีการอบรม ศึกษาและดูงานในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการผลิตเพื่อลดต้นทุนการผลิต ทั้งนี้ควรให้มีการจัดทำบัญชีฟาร์ม เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและรายได้ประจำปีด้วย

4. ด้านปัจจัยการผลิต

- สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสมุทรสาคร ควรจะจัดหาเงินทุนหรือระบบสินเชื่อเพื่อจัดหาปัจจัยการผลิตทางการเกษตรในอัตราปลอดดอกเบี้ยหรือเป็นเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้กับสมาชิก สหกรณ์ที่ขาดแคลนในด้านเงินทุน พร้อมทั้งแก้ไขปัญหาค่าเงินนอกระบบที่อัตราดอกเบี้ยสูง และเพื่อจัดหาปัจจัยการผลิตเพิ่มเติมโดยการให้สมาชิกออมเงินเพื่อเป็นหลักประกัน ในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ดังกล่าว

5. ด้านสวัสดิการ

- สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสมุทรสาคร ควรมีการสร้างระบบประกันความมั่นคงของรายได้ การประกันความเสี่ยงด้านอาชีพเกษตรกรรมและการประกันสุขภาพ รวมทั้งประสานงานกับกระทรวงสาธารณสุขในการตรวจสารพิษในเมล็ดเลือดให้กับสมาชิก

- สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสมุทรสาคร ควรมีการแนะนำอาชีพเสริมและจัดตั้งกลุ่มสตรีให้กับครอบครัวสมาชิก หรือจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อขอรับเงินอุดหนุนจากส่วนงานต่าง ๆ ของรัฐและสินเชื่อเพื่อการผลิตในกรณีที่จำเป็นจากธนาคารของรัฐให้กับกลุ่มอาชีพได้เพิ่มรายได้อีกทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสมุทรสาคร ควรนำผลการศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค ในการผลิตผลผลิตการเกษตรให้ได้ราคาสูงและนำเทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่มาใช้เพื่อลดต้นทุนในการผลิต
2. รัฐบาลควรศึกษาถึงแนวทางในการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อให้ครอบคลุมเกษตรกรทั่วไปที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร